

Heliodor GRUSZCZYŃSKI, syn Stanisława i Aleksandry z Dowgiałłów, urodził się 7 lipca 1892 r. w Radziwiliszkach (Litwa Kowieńska). Od 1 października 1911 r. do 1 października 1913 r. odbył obowiązkową służbę wojskową w Armii Rosyjskiej. Ponownie powołano go podczas I wojny światowej. 15 września 1917 r. przeszedł do I Korpusu Polskiego, gdzie służył pod dowództwem gen. Józefa Dowbor-Muśnickiego. Od nazwiska swojego dowódcy żołnierze nazywani byli Dowborczykami. Korpus został rozwiązany wiosną 1918 roku. Większość żołnierzy przybyło wówczas do Warszawy, gdzie odegrali znaczącą rolę w odzyskaniu przez Polskę niepodległości, a następnie weszli w skład odradzającego się Wojska Polskiego. Heliodor Gruszczyński wstąpił do Wojska Polskiego

6 listopada 1918 r., zachowując stopień kapitana, gdzie służył do 1 października 1923 r. (szkołę oficerską ukończył w Dęblinie). Służbę pełnił w Baonach Celnych i Wojskowej Straży Granicznej. Odnosząc się męstwem i oddaniem w służbie wojskowej, za udział w wojnie polsko-bolszewickiej został odznaczony w 1921 r. Krzyżem Walecznych. Służbę zakończył w stopniu kapitana piechoty.

Do Policji Państwowej wstąpił 1 listopada 1923 r. i został przyjęty do okręgu wileńskiego, otrzymując stopień podkomisarza w 1924 r. Wkrótce powierzono mu obowiązki służbowe w Wilnie na stanowisku kierownika IV Komisariatu Policji Państwowej. 18 czerwca 1930 r. został mianowany komendantem rezerwy PP w Wilnie. Na komisarza Policji Państwowej mianowano go 1 lipca 1930 r.. W grudniu 1930 r. został kierownikiem VI Komisariatu PP w Wilnie, a następnie kierownikiem II Komisariatu PP w Wilnie. Wyróżniając się spokojnym, ale stanowczym usposobieniem i kompetencją w zarządzaniu jednostką, szybko został przeniesiony z XVI Okręgu Wileńskiego do służby w XI Okręgu Poznańskim, gdzie wypełniał obowiązki na stanowisku komendanta powiatowego PP w Chodzieży. W sierpniu 1932 r. pełnił funkcję komendanta powiatowego PP w miejscowości Kościan, a następnie został przeniesiony do Grudziądza, gdzie wypełniał obowiązki służbowe na stanowisku komendanta powiatowego. Po przeniesieniu do XII Okręgu Pomorskiego, 17 lipca 1935 r. podjął pracę na stanowisku komendanta powiatowego w Nowym Mieście, powiat Lubawa. W służbie uzyskał wykształcenie fachowe, ukończył m.in. X kurs w Szkole Oficerskiej. W roku 1939 został dowódcą kompanii w Szkole Szeregowych w Mostach Wielkich. Poświęcił życie służbie i budowaniu mocnych struktur policyjnych, był przykładnym podwładnym i przełożonym, pracując ponad standard. Życie prywatne przesunął na dalszy plan, pozostał kawalerem. Przez swoich przełożonych był wysoko cenionym policjantem, podkreślano jego gorliwość, sumienność i pracę przekraczającą normalny zakres obowiązków. Przyznane odznaczenia: Krzyż Walecznych – 29 marca 1921 r., Medaille de la Victoire – 25 września 1925 r., Medal Niepodległości – 23 grudnia 1933 r., Brązowy Medal za Długoletnią Służbę – 30 maja 1938 r., Srebrny Medal za Długoletnią Służbę – 19 kwietnia 1939 r.15.

W 1939 r. został wzięty do niewoli sowieckiej, wraz z innymi oficerami, podoficerami i szeregowymi funkcjonariuszami Policji Państwowej, Wojska Polskiego i Żandarmerii, Ochrony Pogranicza, Więziennictwa oraz Wywiadu został przekazany funkcjonariuszom NKWD. W kwietniu 1940 roku został zamordowany strzałem w tył głowy w siedzibie NKWD, w miejscowości Kalinin (obecnie Twer). Pochowano go wraz z innymi ofiarami zbrodni katyńskiej w zbiorowej mogile w pobliskiej miejscowości Miednoje. Pośmiertnie, 9 listopada 2007 r., kom. Heliodor Gruszczyński Decyzją nr 89 Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji Władysława Stasiaka został wyniesiony do stopnia nadkomisarza Policji Państwowej. Dla uhonorowania funkcjonariusza posadzono Dąb Pamięci przy Zespole Szkół w Mrocznie.

7 lutego 2019 r. przed budynkiem Komendy Wojewódzkiej Policji w Olsztynie odbyła się uroczystość, podczas której warmińsko-mazurska policja otrzymała swojego patrona – nadkom. Heliodora Gruszczyńskiego.

opracowała: Aneta Lichota

